

Orgaan- en weefseldonatie

Donatie van organen en weefsels is voor nabestaanden vaak een ingrijpende gebeurtenis. Naast een gesprek met de arts blijken nabestaanden, tijdens maar ook na de donatieprocedure, vaak behoefte te hebben aan meer informatie. In deze folder vindt u informatie over de gang van zaken rondom orgaan- en weefseldonatie. Ook leest u waar u terecht kunt met vragen en reacties.

De weefsels en organen

De volgende weefsels en organen komen in aanmerking voor donatie.

Weefsels: huid, botweefsel (inclusief pezen, kraakbeen), oogweefsel (hoornvliezen en oogwit), hartkleppen en grote bloedvaten waaronder ook de grote beenvaten.

(Vitale) organen: hart, nieren, lever, longen, alvleesklier en dunne darm.

Weefseldonatie

Donatie van één of meer weefsels is mogelijk bij overlijden. De arts zal nagaan of de overledene weefsels kan doneren.

Orgaandonatie

Bij donatie van de (vitale) organen is het noodzakelijk dat iemand op een intensive care afdeling in een ziekenhuis overlijdt, aan de gevolgen van een dodelijk hersenletsel. In een dergelijke situatie is er sprake van hersendood.

Hersendood

De hersendood wordt geconstateerd wanneer er sprake is van een volledig en onherstelbaar verlies van de functies van de hersenen, inclusief de hersenstam en het verlengde merg. Hersenen hebben doorlopend behoefte aan toevoer van zuurstofrijk bloed. Als de hersenen langer dan enkele minuten bij een normale lichaamstemperatuur en zonder beïnvloeding door medicijnen geen zuurstofrijk bloed krijgen zijn ze onherroepelijk en totaal beschadigd, waardoor al de hersenfuncties voor altijd zijn uitgevallen. Er is dan sprake van hersendood, de persoon is dan overleden. Vaststelling van

de hersendood vindt slechts plaats in geval van een dodelijk hersenletsel, bijvoorbeeld als gevolg van een hersenbloeding, een (verkeers)ongeval of een primaire hersentumor.

Zelfs als met kunstmatige beademing en medicijnen het hart, en daarmee ook de bloedcirculatie, kunstmatig op gang wordt gebracht of gehouden, kan het bloed de hersenen niet meer bereiken. Het 'doorbehandelen' (blijven behandelen) van een hersendode persoon is dan zinloos, de persoon is immers overleden. De hersendood is onomkeerbaar.

Toestemming voor donatie

Na het overlijden van iemand die op medische gronden geschikt is om donator te zijn zal de arts het Donorregister raadplegen om na te gaan of de overledene zich heeft laten registreren, en met welke keuze. Als de overledene keuze 1 heeft ingevuld (dat betekent dat hij of zij toestemming geeft voor donatie) dan zal de arts dit met de nabestaanden bespreken en de donor aanmelden bij het orgaancentrum. Heeft de overledene keuze 2 ingevuld (hij of zij geeft geen toestemming voor donatie) dan gebeurt er verder niets. Heeft de overledene keuze 3 ingevuld dan zal de nabestaanden worden gevraagd of zij toestemming geven voor donatie. Bij keuze 4 wordt dit aan een specifiek persoon gevraagd. Als de overledene niet geregistreerd is, wordt de nabestaanden om toestemming gevraagd voor donatie.

Almelo

Zilvermeew 1
Postbus 7600
7600 SZ Almelo

Hengelo

Geerdinksweg 141
Postbus 546
7550 AM Hengelo

 facebook.com/ZGTInfo

 twitter.com/ZGT_info

 linkedin.com/company/zgt

 youtube.com/user/ZGTInfo

 zgt.nl - zgt.nl/mijnzgt

Of iemand donor wordt hangt af van het moment, de oorzaak en de plaats van overlijden. Ook de lichaamsconditie van de overleden donor en de kwaliteit van de organen en weefsels zijn hierbij van belang. De vitale organen (hart, nieren, lever, longen, dunne darm en alvleesklier) kunnen alleen gedoneerd worden als de patiënt op een intensive care afdeling in een ziekenhuis overlijdt, aan de gevolgen van ernstig hersenletsel. Donatie van weefsels en in sommige gevallen ook nieren, lever, alvleesklier en longen kunnen plaatsvinden als de patiënt overlijdt aan hartdood.

De procedure bij donatie van (vitale) organen

Nadat duidelijk is dat er toestemming is voor donatie, meldt de behandelend arts of de transplantatiecoördinator de donor aan bij het orgaancentrum. Hij/zij geeft daarbij alle relevante informatie van de donor door. Met die gegevens kan de selectie van ontvangers met behulp van de computer beginnen. Vervolgens wordt in het ziekenhuis van de ontvangende patiënt alles in gereedheid gebracht voor de transplantatie. Nadat de donor is aangemeld als orgaandonor kan het nog geruime tijd duren voordat met de uiteindelijke donoroperatie wordt begonnen. Dit komt omdat er vaak chirurgische teams van de ontvangende patiënt naar het ziekenhuis van de donor komen om de organen uit te nemen. Tot aan de uitname op de operatiekamer blijft de overledene op de Intensive Care aan de beademingsmachine om de organen van zuurstof te blijven voorzien. Dat is noodzakelijk om de organen voor transplantatie geschikt te houden.

De procedure bij donatie van weefsels

Wordt het lichaam van de overledene binnen zes uur gekoeld, dan kan de uit-/afname tot maximaal 24 uur na overlijden plaatsvinden. Indien er niet gekoeld is, dan moet uit-/afname van weefsels plaatsvinden binnen twaalf uur na overlijden. Het uitnemen van

botweefsel moet in verband met de noodzakelijke steriliteit altijd plaatsvinden in een operatiekamer van een ziekenhuis. Het orgaancentrum regelt het eventuele vervoer van de overledene naar het ziekenhuis of mortuarium en neemt de kosten voor zijn rekening. De weefsels kunnen na uitname op speciale wijze worden bewerkt, zodat ze in weefselbanken bewaard kunnen worden.

De donoroperatie

Het uitnemen van organen en weefsels gebeurt met grote zorgvuldigheid en met respect voor de overledene en de nabestaanden. Nadat de donatieprocedure is afgerond, wordt de overledene vervoerd naar de plaats waar hij wordt opgebaard. Huid wordt in een dunne laag afgenomen van rug en benen. Hoofd, gezicht, hals, armen en handen blijven altijd ongeschonden. Na oogweefseldonatie wordt een oogbolprothese geplaatst. De ogen worden gesloten en de prothese is niet te zien. Bot wordt uitgenomen samen met de pezen en ook vervangen door protheses. Er wordt geadviseerd de overledene die bot heeft gedoneerd bij het opbaren bovenkleding met lange mouwen en een lange pantalon of lange rok te laten dragen. Met de juiste kleding zijn de hechtingen en pleisters niet zichtbaar.

Alleen die organen en weefsels worden uitgenomen waarvoor toestemming is gegeven.

Duur van de operatie

Bij orgaandonatie duurt de operatie drie tot zes uur.

Bij weefseldonatie duurt de operatie dertig minuten tot vijf uur.

Na de donoroperatie

Afscheid nemen na orgaandonatie
Dit is mogelijk zowel voor als na de donoroperatie. Het is echter niet mogelijk erbij te zijn wanneer de beademingsapparatuur wordt uitgeschakeld, dat gebeurt namelijk op de operatiekamer.

Sommige nabestaanden vinden het moeilijk om afscheid te nemen van de hersendode donor vóór de uitname-operatie omdat de donor er niet dood uitziet. Daarom willen veel nabestaanden na de operatie opnieuw afscheid nemen van de overledene. Zij moeten daarbij wel voorbereid zijn op de intens bleke kleur van de donor. Dit wordt veroorzaakt door bloedverlies tijdens de donoroperatie. Deze bleke kleur kan desgewenst door bijvoorbeeld verplegend personeel of de begrafenisondernemer worden gecamoufleerd.

Opbaren

Na donatie kan de overledene gewoon opgebaard worden. Het uitnemen van de organen en/of weefsels gebeurt met groot respect voor de overledene en de nabestaanden. Behalve de technische zorg voor een succesvolle transplantatie wordt veel aandacht besteed aan het aspect van de menselijke waardigheid. Het lichaam moet altijd toonbaar blijven voor opbaring.

Begrafenis of crematie

De begrafenis of crematie kan op het gewone tijdstip plaatsvinden en hoeft niet uitgesteld te worden in verband met de donatieprocedure.

Welke weefsels en organen zijn gebruikt? Bij orgaandonatie informeert de transplantatiecoördinator de nabestaanden over donatie- en transplantatieresultaten. Nabestaanden kunnen zelf aangeven of zij deze informatie op prijs stellen. Bij weefseldonatie wordt de donatiecoördinator van het ziekenhuis geïnformeerd over donatie- en transplantatieresultaten. Nabestaanden worden door de Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS) geïnformeerd over de weefsels die uitgenomen zijn. Als de nabestaanden van een weefseldonor informatie over donatie en/of transplantatie willen ontvangen, kunnen zij dit kenbaar maken aan de arts en/of verpleegkundige.

Ongeveer acht weken na donatie kunnen zij hierover bericht ontvangen van de NTS. Als nabestaanden niet kenbaar hebben gemaakt bericht te willen ontvangen maar hier na enige tijd toch prijs op stellen kunnen zij contact opnemen met de NTS tel: 0900-8212166

Het is in Hengelo niet mogelijk om weefsels uit te nemen. Dit gebeurt in het mortuarium van ZGT Almelo.

Er zijn geen kosten voor het vervoer van Hengelo naar Almelo.

Meer informatie

In deze folder geven wij u beknopte algemene informatie over donatie. Heeft u nog vragen of wilt u meer informatie dan kunt u zich natuurlijk wenden tot de behandelend arts of de verpleegkundige. Uitgebreidere informatie en brochures kunt u verkrijgen bij de

Nederlandse Transplantatie Stichting
Plesmanlaan 100
2332 CB Leiden

Postbus 2304
2301 CH Leiden

Tel. 0900-8212166

www.transplantatiestichting.nl